

Actualiteiten en Wetenswaardigheden

Strategie Beleid en Kenniscentrum

T.b.v. de RvB-vergadering van 6 februari 2024

In de Actualiteiten & Wetenswaardigheden rapporteren de beleidsmedewerkers van SBK periodiek over de zaken waar zij mee bezig zijn en die voor iedereen van belang kunnen zijn.

Actualiteiten

SBK Algemeen

Werkbezoek demissionair minister Karien van Gennip op 28 februari a.s.

Demissionair minister Karien van Gennip is voornemens op 28 februari a.s. een werkbezoek te brengen aan UWV en wel bij Sociaal Medisch Beoordelen (SMB) te Rotterdam. De minister heeft aangegeven het werkbezoek graag af te willen leggen vóór de in ontvangstname van het OCTAS-rapport, op 29 februari a.s. Momenteel wordt gewerkt aan de voorbereiding van dit werkbezoek dat op eerdergenoemde datum van 15.30 tot 17.00 uur zal plaatsvinden.

Relatiemanagement SBK

Werkbezoeken Marieke van Wallenburg secretaris-generaal bij SZW

Marieke van Wallenburg heeft voor het eerste kwartaal van dit jaar al wat data doorgegeven waarop zij een werkbezoek wil brengen aan UWV. Ze heeft aangegeven hiervoor op 14 april, 11 juni en op een nader te bepalen datum in Q4 een dagdeel gereserveerd te hebben de agenda. Graag wil zij tijdens deze bezoeken meer te weten komen over:

- Toeslagenwet (divisie uitkeren)
- Divisie handhaving
- Regionaal mobiliteitsteam.

Vanuit Relatiemanagement SBK gaan wij hiermee aan de slag en zorgen, in afstemming met de betrokken divisies, voor een mooi programma.

Relatiemanagement SBK

Wil je meer weten over werkbezoeken? Kijk dan voor een actueel overzicht op DWU middels hierna genoemde link [Werkbezoeken - Actueel \(sharepoint.com\)](#)

Afdeling P&C

Onderzoek naar productiviteit uit de motie Sneller/Slootweg

Op verzoek van de Tweede Kamer gaat de Algemene Rekenkamer (ARK) een onderzoek uitvoeren naar de productiviteit van uitvoeringsorganisaties. Dit onderzoek bestaat uit twee fases, waarbij de eerste fase al van start is gegaan.

In de eerste fase gaat de Rekenkamer een focusonderzoek uitvoeren: een kort en krachtig onderzoek waarin de ARK de feiten op een rijtje gaat zetten en geen oordelen geven. Dit gaat de ARK doen aan de hand van een systematische review waarin ze bestaande publieke evaluaties en studies gaan bekijken.

Vanuit de motie Sneller/Slootweg zijn de volgende vragen aan de orde voor dit onderzoek:

1. Wat is de productiviteitsontwikkeling van een selectie van uitvoeringsorganisaties?
2. Wat zijn de oorzaken voor verschillen in productiviteitsontwikkeling?
3. Hoe verhoudt de productiviteitsontwikkeling zich tot de ontwikkeling van de kwaliteit van de dienstverlening door de uitvoeringsorganisaties?

UWV wordt in dit onderzoek betrokken in de eerste fase, als een van twaalf geselecteerde organisaties.

De probleemstelling voor de eerste fase:

Wat is er bekend over de productiviteitsontwikkeling van een selectie van uitvoeringsorganisaties, over de samenhang met de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven en wat is er in deze studies bekend over verklaringen van de gevonden productiviteits- en kwaliteitsontwikkeling in de periode 2008-2023?

Het eindresultaat van fase 1 leidt tot een onderzoeksrapport met daarin de 'state of het art' kennis ten aanzien van de productiviteitsontwikkeling (in relatie tot kwaliteit) van een selectie van uitvoeringsorganisaties. Dit biedt de Tweede Kamer inzicht in welke openbare informatie op dit moment al tot haar beschikking staat bij het beoordelen van de productiviteit van uitvoeringsorganisaties.

Meer informatie over het focusonderzoek kunt u hier vinden: <https://www.rekenkamer.nl/over-de-algemene-rekenkamer/werkwijze/innovatie/focusonderzoeken>

Rapport Toekomst Toeslagen

Toeslagen (voor zorg, huur en kinderen) zijn van groot maatschappelijk belang. Veel mensen zijn afhankelijk van toeslagen voor het kunnen betalen van gezondheidszorg, huisvesting en zorg voor kinderen. Het huidige toeslagenstelsel functioneert voor het grootste deel van de burgers goed, maar ook verdwaalt een deel van de mensen in de ingewikkelde regelingen en krijgt een deel te maken met problematische terugvorderingen vaak vanwege wisselende inkomens of door onvoorziene veranderingen in het leven. Het rapport 'Ongekend onrecht' van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag heeft indringend in beeld gebracht hoe de combinatie van wetgeving, beleid, een harde fraudeaanpak, harde uitvoering en een massaal uitvoeringsproces desastreus kan uitpakken.

Het demissionaire kabinet heeft in het coalitieakkoord de ambitie uitgesproken de toeslagen af te schaffen. In de afgelopen periode is door een ambtelijke werkgroep nagedacht over alternatieven voor het Toeslagenstelsel. Deze alternatieven zijn uitgewerkt in een eindrapport dat binnenkort zal worden aangeboden aan de Kamer.

Het rapport bevat een groot aantal beleidsopties¹ die het huidige stelsel afschaffen of fundamenteel aanpassen. Overstappen op een ander stelsel of het huidige stelsel fundamenteel aanpassen vraagt echter een lange adem. Daarom is ook gekeken naar eventuele verbeteringen en vereenvoudigingen binnen het huidige stelsel. Eén van de mogelijke verbeteringen is gebruik maken van de polisadministratie om eerder te beschikken over mutaties in loon- en inkomstegegevens. Vanuit UWV is daarom op onderdelen meegekeken bij de totstandkoming van dit rapport.

Afhankelijk van de reactie van Kamer en nieuw te vormen kabinet zal een vervolg worden gegeven aan dit rapport.

IPS voor mensen met ernstig psychische aandoeningen

In 2012 hebben UWV en GGZ Nederland een convenant gesloten met als doel door samenwerking arbeidsparticipatie van mensen met een psychische aandoening te bevorderen. In het kader van dit convenant heeft UWV in 2017 een onderzoeksubsidie van 20 miljoen euro beschikbaar gesteld waarmee gedurende de jaren 2017-2022 in totaal 2.500 trajecten Individuele Plaatsing & Steun (IPS) konden worden ingekocht voor mensen met een ernstig psychische aandoening (EPA) én met een arbeidsongeschiktheidsuitkering van UWV. IPS is een re-integratiemethode die specifiek is ontwikkeld voor mensen met psychische aandoeningen. Uniek in de aanpak van IPS is de intensieve samenwerking tussen behandelaren en re-integratiecoaches en het principe 'first place than train'.

Onderzoek van Kenniscentrum en onderzoeksbureau Epsilon Research laat zien dat IPS een positief effect heeft op de arbeidsparticipatie van mensen met EPA. In het onderzoek wordt een groep met IPS vergeleken met een vergelijkbare groep die reguliere re-integratiedienstverlening (trajecten 'werkfit maken' en 'naar werk') van UWV hebben gekregen. Gedurende de 36 maanden dat mensen in het onderzoek zijn gevolgd is de groep met IPS 4 tot 9 procentpunt meer aan het werk dan mensen met reguliere dienstverlening. Het mate waarin IPS leidt tot meer werk varieert wel

¹ De kinderopvangtoeslag maakt geen onderdeel uit van de beleidsopties in dit rapport vanwege de aard van de toeslag (kostencompensatie ipv inkomensondersteuning en vanwege het reeds lopende traject

tussen groepen. Voor mensen met een ZW-uitkering verschilt de mate waarin mensen aan het werk zijn niet significant tussen IPS en reguliere dienstverlening. In april 2024 zal over de uitkomsten van het onderzoek van Kenniscentrum worden gerapporteerd in de vorm van een UWV Kennisverslag.

Vanuit een maatschappelijk perspectief is de vraag interessant of IPS ten opzichte van reguliere re-integratiedienstverlening ook leidt tot (bijvoorbeeld) andere uitkeringslasten of uitgaven voor medische zorg. Promotieonderzoek van UWV-verzekeringsarts Miljana Vukadin laat zien dat gemiddeld de trajectprijs voor IPS 323 euro duurder is dan reguliere dienstverlening (ingekochte trajecten 'werk fit' en 'naar werk' en jobcoaching). Gemeten over drie jaar zijn de gemiddelde uitkeringslasten zijn 824 euro lager voor de groep met IPS maar dit bedrag is klein ten opzichte van de totale gemiddelde uitkeringslasten en bovendien is de variatie erg groot. De gemiddelde uitgaven voor gezondheidszorg zijn voor de mensen met IPS juist wat hoger maar ook hier geldt dat dit verschil ten opzichte van de totale zorgkosten relatief klein is en de variatie erg groot. Miljana verdedigt haar proefschrift "*Implementation of Individual Placement and Support for individuals with severe mental illness*" maandag 12 februari.

Op basis van deze onderzoeken kunnen we dus concluderen dat voor mensen met EPA IPS in vergelijking tot reguliere dienstverlening leidt tot een hogere arbeidsparticipatie. Of IPS ook leidt tot lagere uitkeringslasten en uitgaven voor medische zorg is vooralsnog onzeker. Met ingang van 2022 wordt IPS structureel gefinancierd voor zowel mensen met EPA als mensen met common mental disorders (CMD). De prijs voor een driejarig IPS-traject voor EPA is met ingang van 2022 verhoogd van €8.000,- naar €11.325 (incl. BTW). De prijs voor een tweejarig IPS-traject voor CMD is €8.000,- (incl. BTW).

Afdeling Dienstverlening in samenwerking met JKC/ B&B, Uitkeren en Handhaven

Update over:

- UWV kwijtscheldingsbeleid
- Wettelijke rente

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

De zesmaandenjurisprudentie houdt in dat een bestuursorgaan een reactietermijn van zes maanden heeft om tot terugvordering over te gaan, gerekend vanaf het moment dat het van de belanghebbende een signaal ontvangt waaruit afgeleid kan worden dat er ten onrechte of te veel uitkering wordt betaald. Indien er na zes maanden geen actie wordt ondernomen door het bestuursorgaan, dan mag de uitkering die vanaf de zevende maand onterecht of te veel wordt betaald niet teruggevorderd worden.

UWV-kwijtscheldingsbeleid

Op 7 maart 2023 is door de RvB besloten op een aantal beleidsvoorstellen m.b.t het terug- en invorderbeleid van UWV (meer menselijke maat). Een aantal van deze voorstellen gaat over het UWV-kwijtscheldingsbeleid. Op vier voorstellen was eerst aanvullend onderzoek nodig alvorens de Raad definitief kan besluiten op deze voorstellen. Dit zijn:

- Kwijtschelden van vorderingen waarbij de inlichtingenverplichting is overtreden na vijf jaar (contra legem);
- De aanscherping van het interne uitvoeringsproces ambtshalve kwijtschelden;
- Het uitbreiden van de dienstverlening in de situatie dat een cliënt meer wil aflossen dan zijn aflossingscapaciteit;
- Een vordering die deels wordt voldaan via loonbeslag kan in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Toelichting contra legem

UWV scheldt vorderingen waarbij de inlichtingenverplichting is overtreden kwijt na 5 jaar op basis van gepubliceerd beleid. De wet schrijft in deze gevallen een termijn van 10 jaar voor. Hoewel SZW kennis heeft van ons gepubliceerd beleid, hebben we in de U-toets op de Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten en terugvordering onverschuldigde betalingen expliciet bij deze situatie stilgestaan. UWV heeft SZW verzocht om de 10 jaarstermijn in de materiewetten te kunnen laten vervallen.

Afgelopen maanden is het kwijtscheldingsbeleid en proces intensief onder de loep genomen door Uitkeren, JKC en SBK. Beleid is nader uitgewerkt. Vertaling van het beleid in werkinstructies heeft plaatsgevonden. Ook zijn de bestaande signaleringslijsten aangescherpt en is er een dashboard ontwikkeld waarmee de medewerker wordt ondersteund in het kader van het uitvoeren van de kwijtscheldingtoets. Bovendien is een specifiek team aangewezen dat de kwijtscheldingtoets conform het aangepast beleid gaat uitvoeren.

In het kwijtscheldingsproces wil UWV- naast bovengenoemde contra legem situatie- twee nieuwe beleidsvoorstellen invoeren die mogelijk deels buitenwettelijk zijn. Deze nieuwe beleidsvoorstellen zijn gedeeld met SZW. De beleidsvoorstellen zijn:

1. UWV wil beleid voeren waarbij een terugvordering na een periode van 3 jaar- waarin afwisselend wel en geen aflossingscapaciteit is én er geen sprake is van overtreding van de inlichtingenverplichting- kan worden kwijtgescholden. Dit is uitsluitend buitenwettelijk wanneer er geen aflossingscapaciteit is als gevolg van het buiten beschouwing laten van de 5% regel.
2. UWV wil beleid voeren waarbij een terugvordering na een periode van 5 jaar – waarin afwisselend geen aflossingscapaciteit (oninbaar) en wel aflossingscapaciteit is én er sprake is van overtreding van de inlichtingenverplichting- kan worden kwijtgescholden.

³ De RvB heeft op 28 november 2023 een besluit genomen over het toepassen van het evenredigheidsbeginsel (en de verjaringstermijn) bij het herzien en terugvorderen van de AW-uitkering bij aanwezigheid van opting-in inkomsten. Zekerheidshalve wacht DHH de uitspraak van de CRvB af voordat DHH de beslissingen versturen.

Dit is eveneens buitenwettelijk wanneer er geen aflossingscapaciteit is als gevolg van het buiten beschouwing laten van de 5% regel. Zie toelichting.

Toelichting

We zien dat sommige cliënten afwisselend wel en niet hun schuld terugbetalen. Het niet betalen wordt in sommige gevallen veroorzaakt door het ontbreken van aflossingscapaciteit. Deze cliënten hebben een inkomen ter hoogte van de beslagvrije voet. De wet geeft aan dat er eigenlijk altijd aflossingscapaciteit is vanwege de 5% regel. Deze regel houdt in dat wanneer de berekende beslagvrije voet van cliënt hoger is dan 95% van zijn inkomen (inclusief vakantietoeslag), dan wordt de beslagvrije voet gesteld op 95% van dat inkomen.

UWV heeft in het kader van beslaglegging en in de U-toets op een van de releases van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet aangegeven dat UWV deze 5% regel alleen in uitzonderlijke situaties toepast. Dit vanuit de gedachte dat je als overheidsorganisatie bij de inning van een publieke schuld mensen niet onder de beslagvrije voet wil brengen (bestaansminimum). Het buiten beschouwing laten van deze 5% regel werkt door in ons kwijtscheldingsbeleid. Bij UWV kan een cliënt geen aflossingscapaciteit hebben, onder andere doordat we de 5% regel buiten beschouwing laten. UWV wil in de situatie waarbij de cliënt afwisselend wel en geen aflossingscapaciteit heeft en er geen sprake is van overtreding van de inlichtingenverplichting na 3 jaar een schuld kunnen kwijtschelden. Ook wil UWV in het geval er afwisselend wel en geen aflossingscapaciteit is en er sprake is van overtreding van de inlichtingenverplichting na 5 jaar een schuld kunnen kwijtschelden. Zo wil UWV bijdragen aan het bieden van perspectief aan mensen op een schuldenvrije toekomst.

SZW Beleid ondersteunt deze denkwijze, echter omdat er sprake is van contra legem situaties is voorlegging aan de minister benodigd. UWV en SZW stellen in gezamenlijkheid een nota op voor het Directeurenoverleg van 27 februari a.s. en vervolgens een nota op voor het OGO van 14 maart a.s. De Raad wordt ten zijner tijd voorzien van de OGO nota inclusief annotatie. Nadat instemming is verkregen kan UWV uitvoering geven aan de (nieuwe) beleidsvoorstellen.

Wettelijke rente

Sinds 1 januari 2022 voert UWV beleid waarbij UWV geen wettelijke rente in rekening brengt aan een cliënt. In 2023 speelde de vraag tussen SZW en UWV of UWV hiertoe een bevoegdheid heeft of niet. WBJA/SZW was van mening dat UWV verplicht was tot het in rekening brengen van wettelijke rente. Alleen in individuele gevallen kon worden afgeweken. UWV heeft betoogd dat er wel sprake is van een bevoegdheid. In het OGO van oktober 2023 is bepaald dat UWV vooralsnog het beleid kon voortzetten, maar dat besluitvorming van de minister benodigd is. Uiteindelijk is door SZW aangegeven- na intern overleg en consultatie van JenV (BZK)- dat UWV een bevoegdheid heeft maar wel een beleidsregel moet maken waarin gemotiveerd wordt waarom UWV wel/geen wettelijke rente in rekening brengt.

Er wordt een nota door SZW voor de minister voorbereid waarbij de minister wordt geïnformeerd over de bevoegdheid. UWV werkt de beleidsregel uit.

Naast het punt ten aanzien van de bevoegdheid had UWV SZW ook verzocht om de op 1 januari 2022 nog openstaande rente (deze rente is opgebouwd vóór ingang van beleid) te mogen kwijtschelden. Hierbij waren wij ons van bewust dat de juridische grondslag ontbreekt om enkel en alleen de wettelijke rente kwijt te schelden. Vanuit beleid- en juridisch perspectief is uiteindelijk besloten om de rente die in rekening is gebracht vóór het ingaan van het beleid te blijven innen. Indien een vordering met rente-opslag aan de voorwaarden van het reguliere kwijtscheldingsbeleid voldoet, wordt de rente tegelijk met de hoofdvordering mee kwijtgescholden.